

מיפוי המבחן בעברית לכיתה ח, תשע"ה (2015)
 טור א

שאלות המבחן לפי חלוקה לנושאים

שאלות המבחן	הנושא
1, 2, 3א, 3ב, 4, 6א, 6ב, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22ב, 24ב	הבנת הנקרא
5, 7, 9, 22א, 23א, 23ב, 24א, 25	לשון
26	הבעה בכתב

בטבלה שלהלן מוצגות השאלות העוסקות בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה.

השאלות בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה

ממד ההבנה	סוג הטקסט	טיעון/שכנוע
	מידע	
איתור מידע	2, 4, 6א, 12, 13	12, 13, 14, 15
פרשנות והיסק	1, 3א, 3ב	11, 16, 18, 20, 21
הערכה וביקורת	6ב, 8, 10	17, 19, 22ב, 24ב

טור ב

שאלות המבחן לפי חלוקה לנושאים

שאלות המבחן	הנושא
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, א17, 17, 18, 19, א20, 20, 24, 25	הבנת הנקרא
10, א11, 11, 12, א12, 14, 21, 22, 23	לשון
26	הבעה בכתב

בטבלה שלהלן מוצגות השאלות העוסקות בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה.

השאלות בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממד ההבנה

ממד ההבנה	סוג הטקסט	
	טיעון/שכנוע	מידע
איתור מידע	2, 3, 4, 5	16, 18, 20, א
פרשנות והיסק	1, 6, 7, 9	15, 17, א17, 19
הערכה וביקורת	8, 10, 12, 13	20, 24, 25

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק ראשון: טקסט מידע – "האופניים ככלי תחבורה"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תוכנית הלימודים - עברית לביה"ס העל-יסודי
1	15	מהי המטרה המרכזית של הטקסט?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת מטרת הטקסט; הבנת הרעיון המרכזי של הטקסט	עמידה על טיבו של טקסט (עמ' 48); יצירת הכללות (עמ' 51); זיהוי מסרים (עמ' 52); הבנה גלובאלית (עמ' 52)
2	16	מדוע פחת בעולם השימוש באופניים ככלי תחבורה אחרי מלחמת העולם השנייה? ציינו שלוש סיבות.	פתוח	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)
3	17	א. בשורה 26 כתוב: "... היקף השימוש בהם." למה מתייחסת המילה בהם? ב. בשורות 87-88 כתוב: "... ולדלג מעליהם בזמן הרכיבה." למה מתייחסת המילה מעליהם?	פתוח	פרשנות והיסק הבנת אזכורים המופיעים בטקסט	ניתוח המבנה של הטקסט הבא לידי ביטוי באמצעי הקישור: מילות קישור, אזכורים וכו' (עמ' 51)
4	18	במאה ה-21 התעורר בציבור הישראלי עניין מחדש באופניים. ציינו שתי עובדות שונות מתוך הטקסט שיכולות להמחיש זאת.	פתוח	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)
5	21	כתבו במילים את המספרים שבסוגריים. הקפידו על הצורה התקינה.	פתוח	לשון ומטה-לשון שם המספר: מספר מונה	שם המספר (עמ' 22-24); תקינות: שימוש תקין בשם המספר (עמ' 24)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק ראשון: טקסט מידע – "האופניים ככלי תחבורה"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תוכנית הלימודים - עברית לביה"ס העל-יסודי
א6	א20	העתיקו שלושה ביטויי זמן שונים המופיעים בשורות 12-39.	פתוח	איתור מידע זיהוי קשרים לוגיים גלויים	קישוריות: מקדמי ארגון (עמ' 51); טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דליית פרטי מידע (עמ' 49); אוצר המילים והמשמעים: אוצר המילים והצירופים של העברית מן ההיבט הלקסיקלי הסמנטי (עמ' 16)
ב6	ב20	מדוע בטקסט זה יש שימוש רב בביטויי זמן?	פתוח	הערכה וביקורת של לשון ומבנה הערכת לשון הטקסט וביקורת עליה; הבנת תפקידם של אמצעים לשוניים-רטוריים	עמידה על המבנה הלוגי של הטקסט ועל הקשרים בין חלקיו (עמ' 51); עמידה על השיקולים הסמנטיים והרטוריים בבחירת אוצר המילים ועמידה על תרומתו להבלטת המסר של הטקסט (עמ' 51)
7	22	לפניכם קטע ובו שגיאות לשון. מצאו בקטע ארבע שגיאות ותקנו אותן.	פתוח	לשון ומטה-לשון חלקי הדיבור: פועל, שם עצם, שם פעולה, שם תואר, כינוי גוף, מילות יחס, מילות קישור; כתיב נכון; הצירוף השמני: סמיכות, שם עצם ושם תואר	מערכת הצורות: תקינות (עמ' 24) תחביר: תקינות (עמ' 37)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק ראשון: טקסט מידע – "האופניים ככלי תחבורה"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תוכנית הלימודים - עברית לביה"ס העל-יסודי
8	24	לפניכם משפטים הלקוחים מתוך הטקסט ובהם מילים מודגשות: 1. "... המכונית אמנם תורמת...", אבל במידה רבה גם פוגעת..." (שורות 19-20) 2. "אדם לא יבחר... לעומת זאת, אם יימשכו..." (שורות 71-74) מדוע כותבי הטקסט משתמשים במילים האלה (המילים המודגשות)?	ר"ב	הערכה וביקורת של לשון ומבנה הבנת תפקידם הרטורי של חלקים בטקסט; הבנת תפקידם של אמצעים לשוניים-רטוריים	עמידה על המבנה הלוגי של הטקסט ועל הקשרים בין חלקיו (עמ' 51); עמידה על השיקולים הסמנטיים והרטוריים בבחינת אמצעי הקישור ועמידה על תרומתם להבלטת המסר של הטקסט (עמ' 51)
9	23	בטקסט כתוב "... תיבחר חלופה זו ולא חלופת האופניים." (שורות 73-74) לפניכם שלושה משפטים ובהם המילה "חלופה". סמנו ליד כל משפט אם השימוש במילה "חלופה הוא נכון או לא נכון.	סגור	לשון ומטה-לשון אוצר מילים	אוצר המילים והמשמעים: שקיפות סמנטית (עמ' 26, 30); פרשנות: עולם המושגים והלשון שמהם מורכב הטקסט (עמ' 52)
10	25	הטקסט מסתיים במשפט: "הכרה בחשיבות המעבר לרכיבה על אופניים יכולה להוביל לשיפור איכות החיים של כל האוכלוסייה במרחב העירוני." מדוע בחרו הכותבים לסיים את הטקסט במשפט זה?	ר"ב	הערכה וביקורת של לשון ומבנה הבנת תפקידם הרטורי של חלקים בטקסט	עמידה על המבנה הלוגי של הטקסט ועל הקשרים בין חלקיו (עמ' 51)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק שני: טקסט טיעון/שכנוע – "תחבורה, סביבה וחברה- איך הם קשורים?"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תוכנית הלימודים- עברית לביה"ס העל-יסודי
11	1	מה מציגה הפסקה הראשונה במאמר?	ר"ב	פרשנות והיסק מיון פרטי מידע והכללה; הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומחלקים ממנו	הבנה לוקלית של חלקים בטקסט (עמ' 52); זיהוי הרעיון המרכזי (עמ' 50)
12	2	לדעת הכותבת , מרב ניר, מהי המטרה האמיתית של אמצעי התחבורה?	ר"ב	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)
13	3	במאמר כתוב שסלילת כבישים והרחבתם גורמת נזקים שונים. סמנו V ליד שני דברים שסלילת כבישים והרחבתם עלולה לפגוע בהם על-פי המאמר .	סגור	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא – דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)
14	5	קבעו לגבי כל אחת מהשאלות שלפניכם אם יש עליהן תשובה במאמר. סמנו את בחירתכם.	סגור	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק שני: טקסט טיעון/שכנוע – "תחבורה, סביבה וחברה- איך הם קשורים?"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תוכנית הלימודים- עברית לביה"ס העל-יסודי
15	4	המכונית החשמלית היא פתרון חלקי בלבד לבעיות הנובעות משימוש במכוניות פרטיות. ציינו שתי בעיות שהמכונית החשמלית אינה פותרת על-פי הכתוב בשורות 44-49.	פתוח	איתור מידע איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים	טכניקות ואסטרטגיות של קריאה לפי מטרת הקורא: דליית פרטי מידע (עמ' 49); מסרים בטקסט המופיעים בצורה מפורשת וגלויה יותר או פחות (עמ' 52)
16	6	מרב ניר מתארת חזון בתחום התחבורה. סמנו V ליד שלושה רעיונות שהם חלק מהחזון שלה.	סגור	פרשנות והיסק הבנת עמדות שונות המוצגות בטקסט; הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומחלקים ממנו	הבנה לוקלית של חלקים בטקסט (עמ' 52); זיהוי הרעיון המרכזי (עמ' 50); זיהוי מסרים (עמ' 52)
17	8	בחלק האחרון של המאמר "אז מהו באמת החזון בתחום בתחבורה?" (שורות 54-65), הכותבת מעלה נושא חדש שלא הוזכר לפני כן והוא - צדק חברתי. במה תורמת העלאת נושא זה להשגת המטרה של הכותבת?	ר"ב	הערכה וביקורת של לשון ומבנה הבנת תפקידם הרטורי של חלקים בטקסט	עמידה על המבנה הלוגי של הטקסט ועל הקשרים בין חלקיו (עמ' 51)
18	7	מהי טענתה העיקרית של מרב ניר?	ר"ב	פרשנות והיסק הבנת הרעיון המרכזי של הטקסט	יצירת הכללות (עמ' 51); זיהוי מסרים (עמ' 52); הבנה גלובאלית (עמ' 52)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק שני: טקסט טיעון/שכנוע – "תחבורה, סביבה וחברה- איך הם קשורים?"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תוכנית הלימודים- עברית לביה"ס העל-יסודי
19	13	לו הייתם אתם כותבים את המאמר, האם הייתם בוחרים לפתוח אותו בפסקת הפתיחה (שורות 1-7) או בפסקה השנייה (שורות 9-15)? נמקו את תשובתכם.	פתוח	הערכה וביקורת של תוכן הטקסט הערכת תוכן הטקסט והבעת ביקורת עליו בליווי הנמקה;	עמידה על היחסים בין חלקי הטקסט (פסקת פתיחה) ועל האמצעים הרטוריים להבלטת המסר (עמ' 51)
20	9	בעיתון "מעריב" פורסמה כתבה שעסקה בנושא התחבורה הציבורית. לפניכם קטעים מהכתבה. הסבירו את הקשר בין החזון של מרב ניר ובין הנושאים שבהם עוסקת הכתבה.	פתוח	פרשנות והיסק הבנת הרעיון המרכזי של הטקסט; השוואה; מיזוג של מידע מן הטקסט המרכזי עם מידע מן הטקסטים הנלווים	הקשרים ("הדיאלוג") שהטקסט מקיים עם טקסטים אחרים (עמ' 51); מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52)
21	19	בטקסט "האופניים ככלי תחבורה", בשורות 51-55 מופיעות שתי אפשרויות: א ו-ב. אילו מרב ניר, כותבת המאמר "תחבורה סביבה וחברה- איך הם קשורים?" הייתה צריכה לבחור באחת מהאפשרויות, באיזו אפשרות היא הייתה בוחרת: א או ב? נמקו את תשובתכם.	פתוח	פרשנות והיסק הבנת הרעיון המרכזי של הטקסט; הבנת עמדות שונות המוצגות בטקסט; מיזוג של מידע מן הטקסט המרכזי עם מידע מן הטקסטים הנלווים	הקשרים ("הדיאלוג") שהטקסט מקיים עם טקסטים אחרים (עמ' 51); מסרים בטקסט הבאים בצורה גלויה או מתוחכמת סמויה (עמ' 52)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק שני: טקסט טיעון/שכנוע – "תחבורה, סביבה וחברה- איך הם קשורים?"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תוכנית הלימודים- עברית לביה"ס העל-יסודי
22א	10א	העתיקו מתוך המאמר ארבעה כינויים שונים של גוף ראשון רבים (מדברים).	פתוח	לשון ומטה-לשון חלקי הדיבור: כינוי גוף	מערכת הצורות: הנטייה – גוף (עמ' 23); תחביר: חלקי הדיבור – כינויי גוף (עמ' 36); אוצר המילים והמשמעים: נרדפות (עמ' 28-29)
22ב	10ב	מדוע הכותבת מרבה להשתמש בכינויים של גוף ראשון רבים?	פתוח	הערכה וביקורת הערכה וביקורת של לשון ומבנה הבנת תפקידם של אמצעים לשוניים-רטוריים	עמידה על השיקולים הסמנטיים והרטוריים בבחירת אוצר המילים ועמידה על תרומתן להבלטת המסר של הטקסט (עמ' 51); הנרדפות כאמצעי רטורי (סוג של חזרה) (עמ' 30)
23	11	לפניכם משפט מתוך המאמר: "אחד מתוצרי הלוואי של מצב התחבורה הוא עלייה בסיכוי לתחלואה במחלות נשימה." (שורות 9-10). א. במשפט שבמסגרת יש מילה נוספת מאותה משפחת מילים של המילה תחלואה . מהי המילה? ב. הקיפו שלוש מילים שהן באותה תבנית (משקל) של המילה נְשִׁימָה .	פתוח	לשון ומטה לשון אוצר מילים; תצורה (שורש תבנית)	אוצר המילים והמשמעים: שקיפות סמנטית (עמ' 30); מערכת הצורות: המבנים הבסיסיים – המשקלים (עמ' 23)

הנושא: הבנת הנקרא ולשון

חלק שני: טקסט טיעון/שכנוע – "תחבורה, סביבה וחברה – איך הם קשורים?"

מספר הפריט בטור א	מספר הפריט בטור ב	הפריט	סוג הפריט	ממד ההבנה / הנושא	תוכנית הלימודים - עברית לביה"ס העל-יסודי
24א	12א	במאמר מופיעה המילה "התמכרות". סמנו V ליד המילים שמקובל לצרף אליהן את המילה "התמכרות".	סגור	לשון ומטה-לשון אוצר מילים	אוצר המילים והמשמעים: היבטים סמנטיים – קולקציות, צירופים כבולים (עמ' 31)
24ב	12ב	הכותבת בחרה להשתמש בצירוף שאינו מקובל: "התמכרות למכוניות" (שורה 26). לשם מה, לדעתכם, בחרה הכותבת להשתמש בצירוף זה?	פתוח	הערכה וביקורת של לשון ומבנה הערכת לשון הטקסט וביקורת עליה; הבנת תפקידם של אמצעים לשוניים-רטוריים	עמידה על השיקולים הסמנטיים והרטוריים בבחירת אוצר המילים ועמידה על תרומתו להבלטת המסר של הטקסט (עמ' 51); אוצר המילים והמשמעים: היבטים סמנטיים – המשמעות הנלווית – הקונוטציה (ריגושית ומשלבית) (עמ' 30); קולקציות: שימוש בקולקציות, בצירופים כבולים ובניבים בטקסט, כולל שבירתם למטרות רטוריות (עמ' 31)
25	14	לפניכם שורות 44-49 מתוך המאמר, ובהן מודגשות מילות קישור. סמנו בכל סעיף מה יכול להחליף את מילת הקישור המודגשת בקטע שלמעלה, בלי לשנות את משמעות המשפט.	ר"ב	לשון ומטה-לשון חלקי הדיבור: מילות קישור	אוצר המילים והמשמעים: היבטים סמנטיים – נרדפות (עמ' 30); תחביר: קשרים לוגיים בין האיברים (עמ' 35-36); הבנה והבעה: קישוריות – מילות קישור (עמ' 51)

הנושא: הבעה בכתב

מספר הפריט	הפריט	סוג הפריט	ממד ההערכה / הנושא	תוכנית הלימודים - עברית לביה"ס העל-יסודי
26	אתם נציגי מועצת התלמידים בבית הספר. בעקבות שיעור בנושא שמירה על הסביבה החלטתם לכתוב מאמר בעיתון בית הספר. במאמרכם נסו לשכנע את חבריכם להגיע לבית הספר, הממוקם בקצה היישוב, באופניים או בתחבורה ציבורית, במקום לבקש מההורים להסיע אותם ברכב המשפחתי. כתבו את המאמר באורך של כ-15 שורות (כ-150 מילים).	פתוח	הבעה בכתב – הבנת המטלה, תוכן ומבנה, לשון: לפי מפרט המבחן	תהליכי כתיבה (עמ' 53-56) כתיבת טיעון (עמ' 57-58)